

autor: Agata Tomaszewska

szkoła: Liceum Salezjańskie we Wrocławiu

opiekun: Joanna Towarnicka

temat: „Estetyka i etyka są tym samym” (Ludwig Wittgenstein, Traktat logiczno-filozoficzny).

Czy zawsze można postawić znak równości pomiędzy tymi pojęciami? Rozważ zależność między nimi.

"Estetyka i etyka są tym samym". Można by pomyśleć, dość powierzchowne stwierdzenie, biorąc pod uwagę obszerność rozumienia tych pojęć. Postawienie jednoznacznego znaku równości między nimi jest dużym spłyceciem ich wydźwięku symbolicznego. Estetyka skupia się głównie na pięknie, uczuciach estetycznych i sztuce, podczas gdy etyka koncentruje się na moralności, wartościach etycznych i właściwym postępowaniu. Niektórzy twierdzą, że pomimo swojej odrębności, obie dziedziny łączą pewne wspólne cechy, przypisując im niemal identyczność.

Współcześnie to, co jest uznawane za estetyczne, może się różnić w zależności od kultury i kontekstu społecznego. Coś, co jest akceptowalne estetycznie w jednej społeczności, może być uznawane za niemoralne w innej. Dzisiejsza sztuka często podkreśla indywidualność twórcy i jego prawo do wyrażania siebie. Artysta może celowo łamać pewne etyczne granice, aby wywołać reakcje lub zmusić do refleksji. Jednak równocześnie pojawia się pytanie, czy istnieją granice, które nie powinny być przekroczone ze względu na społeczne normy czy etyczne wartości. Aby rozważyć wzajemne zależności estetyki i etyki należy dostrzec różnicę między fascynacją a pożądaniem, chorym wręcz ubóstwianiem elementów sztuki, które wykracza stanowczo ponad moralność. Należy wychwycić moment, kiedy ponad dobro jednostki czy całej społeczności stawiana jest finezja sztuki, pozornie uznawanej za wybitne osiągnięcie. Współcześnie granica między tym co estetyczne, a tym co etyczne zaczyna się mocno zacierać. Sztuka bardzo często ma szokować, nierzadko sprowokować. To sprawia, że wizja sztuki jest bardzo niejednoznaczna, co doprowadza często jej odbiorę jak i twórcę do różnych sprzeczności zarówno w interpretacji jak i przekazie dzieła. To wszystko wprowadza dodatkową warstwę złożoności w ocenie, czy estetyka i etyka mogą być tym samym. Poczucie estetyki jest aspektem bardzo indywidualnym, bazującym w ogromnej mierze na wrażliwości jednostki. Coś, co jedna osoba uznaje za piękne, inna może postrzegać zupełnie inaczej. Tymczasem etyka zakłada pewne uniwersalne normy moralne, co może prowadzić do rozbieżności między oceną estetyczną a oceną moralną. Niekiedy do interpretacji sztuki potrzebna jest subiektywna ocena i odpowiednie emocje oraz odczucia moralne. Wywołanie właściwych emocji moralnych jest więc zaletą estetyczną. W kontekście filozofii, doświadczenie piękna może kształtować wartości moralne. Na przykład, człowiek, który docenia piękno w świecie, może być bardziej skłonny do szanowania i troszczenia się o niego. Piękno może również inspirować do działań moralnych i budowania pozytywnych relacji z innymi ludźmi.

Jak mówił rosyjski poeta Josif Brodski „Estetyka jest matką etyki”: Ogólnie rzecz biorąc, każda nowa estetyczna rzeczywistość sprawia, że ludzka rzeczywistość etyczna staje się bardziej precyzyjna. Estetyka jest bowiem matką etyki. Kategorie „dobre” i „nie dobre” są, przede wszystkim, kategoriami estetycznymi, co najmniej etymologicznie poprzedzają one kategorie „dobro” i „zło”. Jeżeli w etyce nie jest tak, że „wszystko jest dozwolone”, dzieje się tak właśnie dlatego, że nie wszystko jest dozwolone w estetyce, ponieważ liczba kolorów w spektrum jest ograniczona. Wrażliwe dziecko, które płacze i odpycha obcego lub które, przeciwnie, wyciąga ręce do niego, działa instynktownie, dokonując wyborów estetycznych, a nie moralnych. Twierdzenie, że estetyka jest matką etyki, jest interesującym podejściem do zrozumienia relacji między percepcją piękna a normami moralnymi. Według Brodskiego ocena moralna jednostki opiera się na jej odczuciu estetycznym. Innymi słowy, to, co uznaje za dobre lub złe, wynika z jej percepcji estetycznej tego, co jest piękne lub brzydkie. To podejście podkreśla subiektywność oceny moralnej, która może być związana z indywidualnymi upodobaniami estetycznymi. Ponadto poeta podkreśla, że nie wszystko jest dozwolone w etyce ze względu na ograniczenia narzucone przez estetykę. Przykład z ograniczoną liczbą kolorów w spektrum może symbolizować ograniczenia w wyborze moralnych działań. Ograniczenia te mogą

wynikać z wartości społecznych, kulturowych lub indywidualnych. Porównanie reakcji dzieci do działań estetycznych, a nie moralnych, podkreśla, że wczesne wybory dziecka dotyczą bardziej tego, co jest dla niego estetyczne niż moralne. Taki pogląd sugeruje, że pierwotne reakcje człowieka są bardziej związane z postrzeganiem estetyki otaczającego go świata niż z gotowymi normami moralnymi. Z drugiej strony jednak przypisując estetyce należną jej wartość, nie staje się ona nadrzędna względem etyki. Pojęcia estetyki i etyki są co najwyżej równe. Według Platona, bliskość dobra i piękna przejawia się jako ich utożsamienie, ale także, że piękno wynika z dobra, świadczy o nim i do niego prowadzi. Dobro, udzielając istnienia, ukazuje się jako piękno, jako blask tego, co istnieje. Świat widzialny jest piękny tylko dzięki temu, że odzwierciedla w sobie piękno niewidzialne, duchowe. Nie można zapominać, że pomimo wielu cech wspólnych, estetyka i etyka to dwie odrębne dziedziny filozofii, z których każda skupia się na różnych aspektach ludzkiego doświadczenia i wartości. Mimo tych różnic, obie dziedziny mogą na siebie wzajemnie wpływać, zwłaszcza w kontekście sztuki, gdzie wartości estetyczne i etyczne często się przenikają. Warto jednak zaznaczyć, że główne pytania i obszary zainteresowań estetyki i etyki pozostają odmienne. Analiza relacji między estetyką a etyką w kontekście współczesnego świata wydaje się wskazywać na stopniowe zacieranie granic między tym, co uznajemy za estetyczne, a tym, co podlega ocenie moralnej. Współczesna sztuka często eksploruje obszary kontrowersyjne, szokujące czy sprzeczne z tradycyjnymi normami, co prowadzi do niejednoznacznych interpretacji i dyskusji. Wartościowanie sztuki staje się zatem zadaniem złożonym, w którym artystyczna wolność i indywidualność spotykają się z granicami etyki i norm społecznych. Zdania na ten temat z pewnością będą różne, ale to, co można powiedzieć na pewno, estetyka i etyka nie są tym samym